

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย การศึกษาเรื่องการศึกษาแนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาท มีวัตถุประสงค์ ๓ การคือ (๑) ศึกษาแนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาท (๒) ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของไทยปัจจุบัน (๓) วิเคราะห์แนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาทเพื่อส่งเสริมการปกครองของไทยปัจจุบัน สรุป ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

การศึกษาแนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาทนั้น พอสรุปประเด็นได้ดังนี้ แนวคิดทางการเมืองตามทฤษฎีของพุทธปรัชญาเถรวาท พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสั่งสอนเกี่ยวกับการเมืองโดยตรง แต่ทรงมุ่งเน้นหลักธรรมคำสอนแก่บุคคล ชุมชน สังคม คณะสงฆ์ เพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ทรงตรัสแสดงแก่ผู้ปกครองบ้านเมืองหรือกษัตริย์แก่ชาวเมืองแคว้นต่าง ๆ โดยเฉพาะเมืองวัชชี ชาวเมืองวัชชีจะอยู่ได้ก็ต่อเมื่อผู้ปกครองและประชาชนปกครองกันโดยสามัคคีธรรม ใช้หลักธรรมกับการปกครอง ไม่แตกแยก บ้านเมืองก็จะสงบ โดยเฉพาะแบบธรรมาธิปไตยคือการยึดธรรมเป็นใหญ่ การยึดธรรมเป็นใหญ่นั้นมิใช่เฉพาะในทางการเมืองการปกครองเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการใช้กับตนเองและผู้อื่น เพื่อความสันติภาพ และทำไมต้องใช้ธรรมาธิปไตย ถ้าไม่ใช้ธรรมาธิปไตย ประเทศไทยและสังคมมนุษย์จะสงบไม่ได้หรือ เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องคิด

แนวคิดทางการเมืองของไทยปัจจุบัน ก่อนอื่นจะได้กล่าวถึงแนวคิดทางการเมืองของนักปรัชญาตะวันตก ที่ได้ให้ทฤษฎีทางการเมืองไว้ในบทที่สาม สรุปได้ดังนี้

อริสโตเติล กล่าวว่า รูปแบบการปกครองใดก็ตาม ถ้าผู้ปกครองใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของประชาชน รูปแบบนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ดี โดยเฉพาะ ราชาธิปไตย อภิชนาธิปไตย และโพลีตี ถ้าการเมืองไทย ที่มีผู้ปกครอง ผู้นำประเทศ และผู้มีอำนาจทั้งหลายในบ้านเมือง ที่อาจมีทฤษฎี ในการแสวงหาอำนาจ และการได้มาซึ่งอำนาจ และการรักษาอำนาจ ถ้าไม่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และศาสนา แม้จะมีปัญญา แต่ถ้ามิได้มีแนวคิดและจิตที่ประกอบด้วยธรรมาธิปไตย และหลักธรรมที่ส่งเสริมแนวคิดทางการเมืองการปกครอง ก็จะทำให้บ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย และสังคมไทยปัจจุบัน ที่เกิดความขัดแย้งแตกแยกทางความคิด และแตกแยกความ

สามัคคีของคนในชาติ อาจเป็นเพราะการหลงอำนาจ การแสวงหาอำนาจ และการไม่ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันเอาตนเป็นที่ตั้ง หรือการยึดกลุ่มตนเป็นสำคัญ หรือการไม่ยอมรับกฎของสังคม จึงทำให้ประเทศไทยและประชาชน ที่อยู่ร่วมกันเกิดความวุ่นวาย เพราะอาจจะไม่รู้หรือไม่ยึดธรรม คือ ความถูกต้อง เสมอภาค มีเหตุผล กฎกติกาที่ชอบธรรม ถ้าทุกคนในสังคมไทย รวมกระทั่งผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้นำองค์กรต่าง ๆ ทั้งหลาย เมื่อได้ศึกษาแนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาท และหลักธรรมที่ส่งเสริมแนวคิดทางการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยคิดว่าปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองคงจะสงบมากขึ้นกว่านี้ สิ่งที่เกิดขึ้นแตกแยกทางความคิดอยู่ทุกวันนี้ เพราะทุกคนต่างเห็นว่า แนวทางของตนหรือแนวคิดของตนนั้นถูกต้อง บางครั้งทุกฝ่ายหลงตัวเองคิดอยู่เสมอว่าพวกตนทำถูก จึงเกิดความแตกแยกทางความคิดราวลึกไปถึงองค์กรทุกหน่วยงาน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขให้ดีขึ้น โดยปฏิบัติปรับปรุงใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาและหลักธรรมให้เข้าสู่จิตของมนุษย์ รวมทั้งผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ผู้ปกครอง ผู้นำองค์กร ประชาชน และผู้นำทางความคิดทั้งหลาย บ้านเมืองจึงจะสงบสันติ

จะอย่างไรก็ตาม ระบบการเมืองจะต้องเกี่ยวข้องกับ รูปแบบการปกครอง เรื่องรัฐ ผู้ปกครอง ผู้ใต้ปกครอง ผู้มีส่วนร่วมในการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นระบบอัตตาธิปไตย บางท่านอาจเรียกว่าเป็นเผด็จการ แต่ก็มีส่วนดีซึ่งยึดตนเป็นที่ตั้งหนักแน่นไม่ไขว่เขวไปตามกระแสที่ไม่ดี กระทำในแนวทางที่ถูกต้อง ระบบโลกาธิปไตย ก็มีส่วนดียึดคนส่วนใหญ่ในการลงความเห็นในการตัดสินใจเพื่อความรอบคอบ ถึงอย่างไร ทุกระบบนั้นดีอยู่แล้ว แต่คนที่นำไปใช้นั้นอาจเป็นคนไม่ดี ถ้าอยากให้บ้านเมืองสงบทุกคนจะต้องดำเนินตามทางมรรคมีองค์แปด ดังนั้น พุทธปรัชญาเถรวาท ในฐานะที่เป็นธรรมาธิปไตย มีอุดมคติเพื่อการส่งเสริมการปกครองสังคม และการแก้ไขปัญหาอย่างสงบโดยใช้ปัญญา ประกอบด้วยหลักธรรมที่ส่งเสริมแนวคิดทางการเมืองการปกครอง ในการบริหารประเทศ โดยไม่ใช่อคติ แม้จะปกครองประเทศรูปแบบต่าง ๆ เช่น ระบบอัตตาธิปไตย ระบบโลกาธิปไตย ระบบคอมมิวนิสต์หรือจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ถ้าประกอบด้วยธรรมแล้ว ถือว่าเป็นการปกครองที่ประสบผลสำเร็จในแนวทางที่ถูกต้อง

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาท ทำให้ทราบว่าแนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาท และสามารถนำไปปรับใช้กับการบริหารบ้านเมืองได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะแนวคิดแบบธรรมาธิปไตย และหลักธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมการเมือง

การปกครองซึ่งเป็นหลักแห่งความสงบสันติ ใช้หลักธรรมาธิปไตยควบคู่กับการเมืองการปกครอง และผู้ถูกปกครองก็จะรู้สึกเป็นมิตรที่ดีกับผู้ปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยไม่ลืมนึกของเก่า ไม่เมาของใหม่ ใช้ธรรมะคู่กับการเมืองการปกครองเพื่อ พยุงให้ ผู้มีอำนาจไม่หลงใหลในยศตำแหน่ง ไม่เอาเปรียบสังคมมากเกินไป อาจทำให้ประเทศชาติ พังสลายลง ในการทำวิจัยเรื่องแนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาท ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งที่ ผู้วิจัยอยากเห็นเพื่อนมนุษย์ร่วมชาติอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คิดในทางที่ดีต่อกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- (๑) แนวคิดทางการเมืองของพระราชปรีดีโมลี (สมชัย กุศลจิตฺโต)
- (๒) แนวคิดสันติวิธีตามทรรศนะ พระไพศาล วิสาโล
- (๓) วิพากษ์แนวคิดทางการเมืองของพุทธทาสภิกขุ